

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 458/2019-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Kubík, advokát, s. r. o., Staré Grunty 162, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Kubík, vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 20 ods. 1, čl. 21, čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, expozitúry Západ v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-848/NKA-PZ-ZA-2019 pri služobnom zákroku a výzve policajta na vydanie veci z 22. augusta 2019 a uznesením o pribratí súdneho znalca do konania z 23. augusta 2019, ako aj príkazom Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na odňatie veci vydaným v trestnom konaní vedenom Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Prezidiom Policajného zboru, národnou kriminálnou agentúrou, národnou protizločineckou jednotkou, expozitúrou Západ pod ČVS: PPZ-848/NKA-PZ-ZA-2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. októbra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základných práv zaručených v čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 20 ods. 1, čl. 21, čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, expozitúry Západ (ďalej len „národná kriminálna agentúra“) v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-848/NKA-PZ-ZA-2019 pri služobnom zákroku a výzve policajta na vydanie veci z 22. augusta 2019 a uznesením o pribratí súdneho znalca do konania z 23. augusta 2019, ako aj príkazom Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) na odňatie veci vydaným v konaní vedenom národnou kriminálnou agentúrou pod ČVS: PPZ-848/NKA-PZ-ZA-2019.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v trestnej veci vedenej národnou kriminálnou agentúrou pod ČVS: PPZ-848/NKA-PZ-ZA-2019, v ktorej vyšetrovateľ Policajného zboru uznesením z 20. augusta 2019 začal podľa § 199 ods. 1 a 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) trestné stíhanie pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 a 2 zákona

č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu so zločinom zasahovania do nezávislosti súdu podľa § 342 ods. 1 a ods. 2 písm. c) Trestného zákona a pre zločin podplácania podľa § 333 ods. 1 a ods. 2 písm. b) Trestného zákona, sťažovateľka 22. augusta 2019 na základe výzvy podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku dobrovoľne vydala príslušníkom polície mobilný telefón bližšie špecifikovaný v zápisnici o jeho vydaní.

3. Vyšetrovateľ Policajného zboru následne uznesením z 23. augusta 2019 podľa § 142 ods. 1 Trestného poriadku pribral do konania súdneho znalca z odboru elektroniky na vypracovanie znaleckého posudku a uložil mu, okrem iného, vyhotoviť rozmnoženinu počítačových údajov nachádzajúcich sa vo vydanom mobilnom telefóne sťažovateľky.

4. Proti uzneseniu vyšetrovateľa Policajného zboru z 23. augusta 2019 podala sťažovateľka sťažnosť z 30. septembra 2019, o ktorej do podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté.

5. Sťažovateľka je presvedčená, že v uvedenej trestnej veci postupmi, úkonmi a rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní došlo k zásahu do ňou označených základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom a dodatkovým protokolom.

6. Poukazujúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, sťažovateľka spochybňuje zásah príslušníkov polície 22. augusta 2019 a následný postup orgánov činných v trestnom konaní z hľadiska splnenia požiadaviek ich legality, legitimacy, nevyhnutnosti a proporcionality.

7. Vo vzťahu k absencii splnenia požiadaviek legality v súvislosti s vykonaním úkonu, pri ktorom sťažovateľka vydala mobilný telefón, tvrdí, že k nemu došlo na jej pracovisku v jej kancelárii, ktorá nie je verejne prístupným miestom, preto orgány činné

v trestnom konaní takýto „*zárok spojený s odnímaním vecí dôležitých pre trestné konanie vykonaný v obydli alebo iných priestoroch v zmysle § 99 ods. 2 Trestného poriadku*“ mohli vykonať iba na základe kvalifikovaného príkazu sudcu (pre prípravné konanie) príslušného súdu alebo prokurátora, ktorý orgány činné v trestnom konaní v jej prípade nemali. Príslušníci polície tak „*realizovali donucovacie úkony trestného konania voči sťažovateľke v iných priestoroch bez splnenia zákonných podmienok*“, a to príkazu podľa § 100 alebo § 101 Trestného poriadku, čo legalitu zásahu taktiež vylučuje.

8. Podľa názoru sťažovateľky akýkoľvek príkaz na vydanie mobilného telefónu, ktorý nevydal príslušný sudca, z hľadiska testu legality neobstojí z dôvodu úplnej absencie predvídateľných procedurálnych záruk pre zásah štátu (v takom prípade polície), absencie účinného prostriedku nápravy a realizáciu služobného zákroku bez zákonom upraveného mechanizmu umožňujúceho preskúmať nevyhnutnosť, legitimitu a proporcionalitu zásahu, ktoré by posudzoval nezávislý sudca.

9. Sťažovateľka sa ďalej domnieva, že k porušeniu jej práva zarečeného v čl. 8 dohovoru došlo aj v dôsledku nedostatku zákonnej regulácie postupu orgánov činných v trestnom konaní po zaistení veci, a to z hľadiska zaistených počítačových a iných údajov, ako aj absencie prostriedkov nápravy podľa slovenského právneho poriadku, ktoré by boli spôsobilé garantovať ochranu pred rizikom zneužitia odňatých informácií a údajov. Zastáva názor, že podľa právneho poriadku Slovenskej republiky neexistujú dostatočné záruky proti svojvôli orgánov činných v trestnom konaní pri nakladaní s údajmi získanými v dôsledku výzvy na vydanie veci podľa § 89 Trestného poriadku a následnom nakladaní s odňatými informáciami a údajmi, preto zásah do práv sťažovateľky nemožno považovať za legálny a striktné primeraný sledovanému cieľu.

10. Ako sťažovateľka v ďalšom uvádza chápanie mobilného telefónu len ako hnutelnej veci dôležitej pre trestné stíhanie (§ 89 Trestného poriadku), ignorujúc rozmer údajov, ktorých je nosičom, je úplne nelogické a neopodstatnené. Inteligentný mobilný telefón je nosičom bezprecedentného spektra citlivých informácií o súkromí akéhokoľvek jeho užívateľa, preto nemožno tento rozmer inteligentných mobilných telefónov opomínať.

Na menej invazívne a limitovanejšie úkony v trestnom konaní (napr. oznámenie údajov o telekomunikačnej prevádzke podľa § 116 Trestného poriadku) je vždy potrebný odôvodnený príkaz sudcu. Vyhotovenie kópie všetkých údajov obsiahnutých v mobilnom telefóne je nepomerne invazívnejšie, keďže zachytáva nielen údaje o vykonanej telekomunikačnej prevádzke, ale najmä všetok jej obsah, údaje zo súkromného života, zaznamenáva polohu, pohyb, okruh osôb, s ktorými prišiel jeho majiteľ do kontaktu, obsah emailovej korešpondencie, fotografie, častokrát informácie intímneho charakteru a mnohé iné údaje patriace do súkromnej sféry akéhokoľvek jednotlivca. O to viac je preto žiaduce takýto zásah podrobovať vždy súhlasu sudcu, najmä v situácii, keď k odňatiu veci nedošlo v súvislosti s iným úkonom, na ktorý by súhlas sudcu bol daný.

11. Sťažovateľka tvrdí, že nielen zákrok na jej pracovisku ako taký, ale ani príkaz na vydanie veci nepokrýva žiaden súhlas príslušného sudcu pre prípravné konanie. Realizácia služobného zákroku (výzva na vydanie mobilného telefónu) na pracovisku sťažovateľky, pojmovo napĺňajúca pojem obydlia v zmysle čl. 8 dohovoru, bez predchádzajúceho súhlasu sudcu, ako aj výzva a príkaz na vydanie mobilného telefónu, ktorý nevydal sudca, podľa sťažovateľky úplne vylučujú naplnenie požiadavky legality tohto zásahu v zmysle čl. 8 dohovoru, čl. 1 dodatkového protokolu a požiadavku zákonnosti zásahu (obmedzenia) v zmysle čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 20 ods. 1, čl. 21, čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy, čo rezultuje k záveru, že označené základné práva sťažovateľky vymedzenými postupmi a úkonmi orgánov činných v trestnom konaní porušené boli.

12. Tvrdenie o porušení požiadavky proporcionality pri výzve na vydanie veci a určení rozsahu údajov, ktoré majú byť na základe rozhodnutia vyšetrovateľa Policajného zboru o pribratí znalca do konania z vydaného mobilného telefónu extrahované, sťažovateľka odôvodnila tým, že orgány činné v trestnom konaní (vyšetrovateľ Policajného zboru) nerešpektovali povinnosť zvoliť najmiernejší prostriedok, ktorý čo najmenej zasahuje do práv sťažovateľky, a teda malo dôjsť k zaisteniu iba vo vzťahu k vyšetrovanej veci relevantných, a nie všetkých údajov nachádzajúcich sa vo vydanom mobilnom telefóne. Sťažovateľka orgánom činným v trestnom konaní vytýka, že vo vzťahu k nej realizovali výzvu podľa § 89 Trestného poriadku, a nie, podľa jej presvedčenia, do úvahy

prichádzajúci šetrnejší postup podľa § 90 Trestného poriadku, t. j. príkaz na uchovanie počítačových údajov. Podľa sťažovateľky výzva a zaistenie veci podľa § 89 Trestného poriadku na rozdiel od príkazu podľa § 90 Trestného poriadku nelimituje ani dobu, počas ktorej majú byť údaje uchovávané a ani rozsah (s prepojením na záujmové informácie). Je tak zrejmé, že výzva a následné vydanie veci predstavuje pre dotknutú osobu omnoho závažnejší zásah do základných práv, pričom však sledovaný účel možno dosiahnuť v celom rozsahu aj príkazom podľa § 90 Trestného poriadku. V dôsledku toho výzva na vydanie veci v zmysle § 89 Trestného poriadku nespĺňa požiadavku proporcionality a nevyhnutnosti zásahu.

13. Sťažovateľka uvádza, že v trestnom konaní môže byť zaistovaná len taká vec, ktorá je dôležitá pre trestné konanie a platí to aj pre elektronické dáta s tým, že môže byť povolené len hľadanie konkrétnych súborov, informácií alebo komunikácie, ktoré majú určitú relevanciu k stíhanému trestnému činu. Ak teda mala polícia konkrétne podozrenie vo vzťahu ku konkrétnej osobe a pre vedenie trestného stíhania je nutné poznať obsah počítačových údajov v jej mobilnom telefóne, potom by vzhľadom k zákonom stanovenej povinnosti mlčanlivosti mala postupovať tak, že neodníme celý mobilný telefón, ale iba skopíruje tie údaje, ktoré by mali súvisieť s predmetom podozrenia. Rozsah záujmových údajov (všetky údaje o akejkol'vek komunikácii a jej obsah) predstavuje excesívny a neopodstatnený zásah do súkromia sťažovateľky, keďže činnosťou súdneho znalca, ktorú vymedzil vyšetrovateľ Policajného zboru, dôjde k vyhotoveniu rozmnoženiny nepochybné aj takých údajov, ktoré nemôžu mať žiaden súvis s trestnou vecou, pre ktorú bolo začaté stíhanie vo veci. Orgány činné v trestnom konaní podľa sťažovateľky nemajú žiaden legitímny záujem na oboznámení sa so všetkými aspektami jej súkromia, ktoré sú a môžu byť zachytené na vydanom mobilnom telefóne a nemôžu mať ani len teoreticky súvis s trestnou vecou. Vzniká tak odôvodnené riziko nezákonného, masívneho a neakceptovateľného zásahu do práva na jej súkromie.

14. Neodôvodnenou voľbou podľa názoru sťažovateľky najinvazívnejšieho prostriedku zásahu do jej súkromia, ako aj excesívnym určením údajov, ktoré sa majú získať z vydaného mobilného telefónu zjavne bez akéhokoľvek súvisu s trestným konaním, orgány

činné v trestnom konaní nerešpektovali zásadu zdržanlivosti, nevyhnutnosti a proporcionality zásahu, čím zasiahli do označených základných práv sťažovateľky.

15. Napokon absenciu legitimacy zásahu do jej práv sťažovateľka vidí v tom, že trestné konanie, v rámci ktorého bola vyzvaná na vydanie veci, je vedené na základe uznesenia o začatí trestného stíhania z 20. augusta 2019, ktoré však *„ignoruje ustanovenie § 199 ods. 3 Trestného poriadku“*, pretože neobsahuje žiaden konkretizovaný skutok vymedzený z hľadiska vecného, časového či inej skutkovej špecifikácie deja, ktorým sa mali naplniť skutkové podstaty v ňom popísaných trestných činov. Obsahom uznesenia o začatí trestného stíhania nesmie byť podľa slov sťažovateľky len kompilácia právnych viet priamo zo skutkových podstat trestných činov, domniek a projekcií orgánov činných v trestnom konaní, vychádzajúcich z kolektívnej prezumpcie nevinu určitej profesijnej skupiny.

16. Sťažovateľka upozorňuje, že Trestný poriadok neumožňuje začať trestné stíhanie vo veci, ak sa skutok *«„rysuje“ len v nejasných (hmlistých) obrysoch a je založený len na všeobecných indíciách, ktoré nie sú ani trochu konkretizované. Svojvoľné vymedzenie skutku je neprípustné a je v rozpore so zákazom ľubovôle pri rozhodovaní štátnych orgánov.»*. Zastáva názor, že v prípade, ak existuje podozrenie zo spáchania konkrétneho trestného činu, avšak zatiaľ nie je jasné ako sa mal skutok stať, potom *«nie je možné začínať trestné stíhanie vo veci a domýšľať skutkové okolnosti o „bližšie nestotožnených sudcoch“, „nezistených miestach“, „bližšie nestotožnenom páchatel'ovi“, „bližšie nestotožnených osobách pôsobiacich mimo justičných orgánov“ či „bližšie nestotožnených zamestnankýň Ministerstva spravodlivosti SR“»*.

17. Tým, že k zásahu došlo v nezákonne vedenom trestnom stíhaní vo veci, t. j. bez preskúmateľne materializovaného a konkretizovaného podozrenia, že sa určitý skutok, ktorý môže byť trestným činom, stal, zásah vykonaný v rámci takto vedeného trestného stíhania je materiálne neodôvodnený, t. j. nemôže sa ním sledovať žiaden legitímny účel, ktorý by ospravedlnil zásah do základných práv sťažovateľky.

18. Napokon sťažovateľka uzatvára, že v súvislosti s namietanou výzvou na vydanie veci, odňatím mobilného telefónu a uznesením o pribratí znalca, ktoré neboli odôvodnené žiadnym legitímnym cieľom súladným so zákonom (čl. 13 ods. 4 ústavy), tak nemožno nijako ospravedlniť zásah do jej práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1 ústavy, práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života a práva na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe podľa čl. 19 ods. 2 a 3 ústavy, práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ústavy, práva na listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a práva na ochranu osobných údajov podľa čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy, z dôvodu absencie účinného prostriedku ochrany aj práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na súkromie podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a práva vlastniť majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

19. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jej základných práv zaručených v čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 20 ods. 1, čl. 21, čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a práva zaručeného v čl. 1 dodatkového protokolu postupom národnej kriminálnej agentúry v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-848/NKA-PZ-ZA-2019 pri služobnom zákroku a výzve policajta na vydanie veci z 22. augusta 2019 a uznesením o pribratí súdneho znalca do konania z 23. augusta 2019, ako aj príkazom špeciálnej prokuratúry na odňatie veci vydaným v trestnom konaní vedenom národnou kriminálnou agentúrou pod ČVS: PPZ-848/NKA-PZ-ZA-2019, toto uznesenie o pribratí znalca a príkaz na odňatie veci zrušil, zakázal národnej kriminálnej agentúre a špeciálnej prokuratúre pokračovať v porušovaní označených práv sťažovateľky v namietanom trestnom konaní, prikázal národnej kriminálnej agentúre zničiť všetky rozmnoženiny počítačových údajov a akýchkoľvek údajov získaných z mobilného telefónu sťažovateľky, vrátiť mobilný telefón sťažovateľke a priznal jej tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

20. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

21. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

22. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

23. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

24. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

25. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie sťažovateľkou označených základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom a dodatkovým protokolom, ku ktorému malo dôjsť pri úkonoch trestného konania súvisiacich s vydaním mobilného telefónu sťažovateľkou orgánom činným v trestnom konaní a jeho následným odovzdaním na znalecké dokazovanie a vyhotovenie rozmnoženiny počítačových údajov nachádzajúcich sa v ňom.

26. Podľa čl. 16 ods. 1 ústavy nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.

27. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

28. Podľa čl. 19 ods. 3 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.

29. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

30. Podľa čl. 21 ods. 1 ústavy obydlie je nedotknuteľné. Nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva.

31. Podľa čl. 21 ods. 2 ústavy domová prehliadka je prípustná len v súvislosti s trestným konaním, a to na písomný a odôvodnený príkaz sudcu. Spôsob vykonania domovej prehliadky ustanoví zákon.

32. Podľa čl. 21 ods. 3 ústavy iné zásahy do nedotknuteľnosti obydlia možno zákonom dovoliť iba vtedy, keď je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu života, zdravia alebo majetku osôb, na ochranu práv a slobôd iných alebo na odvrátenie závažného ohrozenia verejného poriadku. Ak sa obydlie používa aj na podnikanie alebo

vykonávanie inej hospodárskej činnosti, takéto zásahy môžu byť zákonom dovolené aj vtedy, keď je to nevyhnutné na plnenie úloh verejnej správy.

33. Podľa čl. 22 ods. 1 ústavy listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.

34. Podľa čl. 22 ods. 2 ústavy nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.

35. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

36. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

37. Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

38. Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

39. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou

verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.A K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky napadnutým postupom vyšetrovateľa Policajného zboru, výzvou na vydanie vecí a príkazom prokurátora špeciálnej prokuratúry

40. Podstata námietok sťažovateľky, ktoré prezentuje v ústavnej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, sa dotýka otázky rešpektovania jej „súkromia“ okrem iného aj na jej pracovisku. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre pripomína, že pojem „obydlie“ má širší význam ako slovo „home“ uvedené v anglickej verzii čl. 8 dohovoru a môže zahŕňať napríklad aj pracovňu alebo kanceláriu príslušníka slobodného povolania. Za určitých okolností možno práva zaručené v čl. 8 dohovoru vykladať v tom zmysle, že zahŕňajú aj právo spoločnosti na rešpektovanie jej sídla, pobočky, obchodných priestorov a aj „korešpondencie“ v širšom zmysle zahŕňajúcom aj údaje rôzneho charakteru týkajúce sa činnosti spoločnosti a jej zamestnancov (pozri rozhodnutie ESLP vo veci Delta Pekárne a.s., proti Českej republike z 2. 10. 2014, sťažnosť č. 97/11).

41. Ústavný súd preto nemá pochybnosti, že sťažovateľkou namietaný zaisťovací úkon realizovaný orgánmi činnými v trestnom konaní (národnou kriminálnou agentúrou) v súvislosti s vedeným trestným konaním mohol predstavovať zásah do jej práva na rešpektovanie „súkromia“.

42. Z hľadiska metodologického pri sťažnostiach týkajúcich sa namietaného porušenia čl. 8 dohovoru po uznaní, že ide o vec spadajúcu do pôsobnosti označeného článku, ESLP, ktorého judikatúru ústavný súd štandardne pri svojej rozhodovacej činnosti zohľadňuje, presúva svoju pozornosť na skúmanie ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu

z pohľadu limitov vymedzených čl. 8 dohovoru. Ako prvé nastupuje posúdenie kritéria legality (že k zásahu došlo na základe zákona), potom legitímnosti (že k zásahu došlo pre účely niektorého zo záujmov vymedzených čl. 8 ods. 2 dohovoru) a napokon proporcionality zásahu, teda že zásah bol v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa nevyhnutný (III. ÚS 524/2015, III. ÚS 261/2017, III. ÚS 565/2017).

43. V posudzovanom prípade sťažovateľky zákonný podklad pre zásah do jej práv mali predstavovať ustanovenia § 89 a nasl. Trestného poriadku, pričom zásah do práv sťažovateľky sledoval legitímny cieľ – verejný záujem na objasnení trestnej činnosti.

44. Podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku kto má pri sebe vec dôležitú pre trestné konanie, je povinný ju na vyzvanie predložiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu; ak ju treba na účely trestného konania zaistiť, je povinný vec na vyzvanie týmto orgánom vydať. Pri vyzvaní ho treba upozorniť na to, že ak nevyhoví výzve, môže mu byť vec odňatá, ako aj na iné následky nevyhovenia.

45. Podľa § 91 ods. 1 Trestného poriadku ak vec dôležitú pre trestné konanie alebo počítačové údaje na vyzvanie nevydá ten, kto ju má pri sebe, môže mu byť na príkaz predsedu senátu a v prípravnom konaní na príkaz prokurátora alebo policajta odňatá. Policajt potrebuje na vydanie takého príkazu predchádzajúci súhlas prokurátora.

46. Z obsahu zápisnice z 22. augusta 2019 o vydaní veci spísanej pod ČVS: PPZ-848/NKA-PZ-ZA-2019 vyplýva, že sťažovateľka na výzvu príslušníka národnej kriminálnej agentúry požadovanú vec – mobilný telefón – dobrovoľne vydala. Svedčí o tom jej vyjadrenie v označenej zápisnici: „*Samozrejme telefón vyšetrovateľovi vydám*“ s tým, že si z neho ešte opísala niektoré „*dôležité*“ údaje. Text zápisnice potom pokračuje slovami: „*Následne osoba vydala vyšetrovateľovi mobilný telefón zn. Tento mobil používam asi rok.*“.

47. Zároveň zo zápisnice o vydaní veci vyplýva, že sťažovateľka bola poučená:
„- o povinnosti vec na vyzvanie vydať podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku

- o tom, že nie je povinná poskytovať dôkazy vedúce k usvedčeniu zo spáchania trestného činu jej samotnej alebo jej blízkej osobe (s poukazom na ustanovenie § 130 Trestného poriadku). Z toho dôvodu nie je povinná vydať vec, ktorá by nasvedčovala spáchaniu trestného činu jej konaním alebo konaním jej blízkej osoby.

- o možnosti odňatia veci.“

48. Obsah zápisnice o sťažovateľkou namietanom úkone vykonanom príslušníkmi národnej kriminálnej agentúry nedával ústavnému súdu žiadnu zámienku pochybovať o tom, že sťažovateľka, ktorá túto zápisnicu podpísala, vec dobrovoľne vydala.

49. Vzhľadom na citované ustanovenia Trestného poriadku týkajúce sa vydania veci ako zaisťovacieho úkonu ústavný súd postupu príslušníkov národnej kriminálnej agentúry z procesného hľadiska nemá čo vytknúť. Vydaniu veci predchádzala výzva zákonom oprávneného orgánu činného v trestnom konaní (policajtom) adresovaná spôsobilému subjektu (sťažovateľke) na jej vydanie. Sťažovateľka bola poučená o jej právach a povinnostiach spojených s týmto úkonom a následkoch prípadného nevyhovenia výzve. Následne došlo k dobrovoľnému vydaniu presne opísanej veci sťažovateľkou za prítomnosti nezúčastnenej osoby a napokon aj k spísaniu zápisnice o tomto úkone, ktorá bola sťažovateľke doručená. Úkon bol teda vykonaný za splnenia všetkých podmienok vyžadovaných príslušnými ustanoveniami relevantného procesnoprávneho predpisu (Trestného poriadku), preto ho možno hodnotiť ako legálny. Zároveň existoval dôvod na jeho realizáciu.

50. V zmysle judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy orgán verejnej moci nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi, vťahujúcimi sa na konkrétne konanie (napr. m. m. II. ÚS 181/06). Teda ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno považovať za porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

51. Čo sťažovateľka národnej kriminálnej agentúre, resp. postupu jej príslušníkov vytyka, je, že k vydaniu veci došlo na jej pracovisku v jej kancelárii bez toho, aby príslušníci národnej kriminálnej agentúry disponovali príkazom sudcu pre prípravné konanie, ktorým by nariadil vykonať domovú prehliadku (§ 100 ods. 1 Trestného poriadku), resp. príkazom prokurátora na prehliadku iných priestorov (§ 101 ods. 1 Trestného poriadku).

52. Ústavný súd sa v tomto smere prikláňa k právnomu názoru, ktorý je v bežnej praxi orgánov činných v trestnom konaní vžitý a všeobecnými súdmi v rámci trestného konania akceptovaný a ktorý napokon nebol dosiaľ nijako spochybnený a zároveň zodpovedá zneniu, zmyslu a účelu konkrétnej právnej úpravy, podľa ktorého k výzve na vydanie veci ako takej (samotnej) nie je potrebný predchádzajúci príkaz alebo súhlas prokurátora alebo príkaz súdu (sudcu pre prípravné konanie alebo predsedu senátu). Tento názor je umocnený tým, že výzva na vydanie veci môže byť urobená tiež v súvislosti s domovou alebo osobnou prehliadkou, prehliadkou iných priestorov alebo pozemkov a ani v súvislosti so spomenutými prehliadkami nie je nutné zvlášť vyžadovať predchádzajúci súhlas či príkaz (na rozdiel od samotných prehliadok) na uskutočnenie výzvy na vydanie veci {obdobne pozri ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. § 78 [Povinnosť k vydání věci]. In: ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PÚRY, František, RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAIN, Petr. Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 1014}.

53. Ústavný súd považuje za potrebné zvýrazniť, že vstup do obydľia, na roveň ktorého sťažovateľka postavila priestory svojej kancelárie v objekte Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, v ktorých k vydaniu veci došlo, za žiadnych okolností nedosahuje kvalitu, resp. intenzitu takého zásahu do základného práva fyzickej osoby na súkromie, ako je to v prípade domovej prehliadky, s ktorou je spojené prehládavanie obydľia a ktorá práve z toho dôvodu vyžaduje príkaz súdu. Vstup do obydľia predstavuje iba jeden z nevyhnutných predpokladov na vykonanie domovej prehliadky, nie je však jeho podstatou. Preto argumentácia sťažovateľky v tomto smere neobstojí.

54. Navyše, pokiaľ ide o vstup príslušníkov národnej kriminálnej agentúry do jej kancelárie, sťažovateľka k tomuto v ústavnej sťažnosti neuviedla žiadnu významnú argumentáciu ani nepredložila žiaden dôkaz, na základe ktorých by vznikla dôvodná pochybnosť o tom, že sa príslušníci národnej kriminálnej agentúry „ocitli“ v priestoroch jej kancelárie, kde sa úkon realizoval, v rozpore s účinnými právnymi predpismi. Z opisu udalosti naopak vyplýva, že do týchto priestorov boli vpustení k tomu oprávnenou osobou.

55. V neposlednom rade ústavný súd prízvukuje, že sťažovateľka vec – mobilný telefón, ktorý bol predmetom napadnutého úkonu, vydala dobrovoľne, čím v podstate rezignovala na využitie iných (ďalších) právnych prostriedkov na ochranu svojich práv v trestnom konaní, v rámci ktorých prichádzalo do úvahy aj preskúmanie legitimacy a nevyhnutnosti vykonania napadnutého úkonu – vydania veci a tomu predchádzajúcej výzvy.

56. V súvislosti s atakom sťažovateľky proti príkazu prokurátora na odňatie veci, ktorým podľa jej slov príslušníci národnej kriminálnej agentúry disponovali a dali jej ho na nahliadnutie bez toho, aby jej bol „odovzdaný“, ústavný súd poznamenáva, že k jeho aplikácii vzhľadom na dobrovoľné vydanie veci nedošlo. Jeho účinky nenastali, pretože nebol prakticky aplikovaný. Z toho dôvodu nemohlo byť ani neprípustne zasiahnuté do práv sťažovateľky. Absentuje tu teda príčinná súvislosť medzi namietaným porušením jej základných práv a príkazom, ktorý v skutočnosti nebol vo veci realizovaný.

57. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie

(napr. rozhodnutia I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

58. Pretože ústavný súd nezistil, že by výzvou príslušníka národnej kriminálnej agentúry (vyšetrovateľa Policajného zboru) z 22. augusta 2019 na vydanie veci sťažovateľkou ani príkazom špeciálnej prokuratúry na odňatie veci mohlo dôjsť k zásahu do jej základných práv na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1, na ochranu pred zasahovaním do súkromného a rodinného života a na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe podľa čl. 19 ods. 2 a 3, vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, na ochranu obydlia podľa čl. 21, na ochranu listového tajomstva, tajomstva dopravovaných správ a iných písomností a ochranu osobných údajov podľa čl. 22 ods. 1 a 2, práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a práva na pokojné užívanie svojho majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.B K namietanému porušeniu v ústavnej sťažnosti označených práv sťažovateľky napadnutým uznesením vyšetrovateľa o pribratí znalca

59. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľky uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru pod ČVS: PPZ-848/NKA-PZ-ZA-2019 z 23. augusta 2019, ktorým pribral do konania súdneho znalca, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom, resp. iným orgánom verejnej moci prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Orgány činné

v trestnom konaní a všeobecné súdy, ktoré sú v trestnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v ustanovení § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 61/2019, II. ÚS 67/2019, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 209/2019, II. ÚS 258/2019).

60. Podľa § 142 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku ak pre zložitosť objasňovanej skutočnosti nie je postup podľa § 141 postačujúci, priberie orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom predseda senátu znalca na podanie znaleckého posudku.

61. Podľa § 185 ods. 2 Trestného poriadku sťažnosťou možno napadnúť každé uznesenie policajta okrem uznesenia o začatí trestného stíhania. Uznesenie súdu alebo prokurátora možno sťažnosťou napadnúť len v tých prípadoch, v ktorých to zákon výslovne pripúšťa, a ak rozhoduje vo veci v prvom stupni

62. Podľa § 186 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku ak neustanovuje zákon niečo iné, môže sťažnosť podať osoba, ktorej sa uznesenie priamo týka alebo ktorá na uznesenie dala návrh, na ktorý ju zákon oprávňuje; proti uzneseniu súdu môže podať sťažnosť aj prokurátor, a to aj v prospech obvineného.

63. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky v súvislosti s uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru o pribratí súdneho znalca do trestného konania ústavný súd uvádza, že sťažovateľka proti tomuto rozhodnutiu podala riadny opravný prostriedok, o ktorom je oprávnená rozhodnúť špeciálna prokuratúra, a preto v danej veci nastupuje princíp subsidiarity, keď právomoci ústavného súdu na ochranu základných práv

sťažovateľky predchádza právomoc iného orgánu verejnej moci, t. j. v danej veci špeciálnej prokuratúry, ktorá je nielen oprávnená, ale aj povinná poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľky v prípade, že do týchto neoprávnene – neprípustne zasiahol vyšetrovateľ Policajného zboru, nad zákonnosťou postupu ktorého vykonáva dohľad práve aj na účel zabránenia takýmto zásahom.

64. Za týchto okolností ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti ako takú, na prerokovanie ktorej nemá právomoc, preto ju z tohto dôvodu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde odmietol.

65. Z tohto istého dôvodu (nedostatku právomoci) ústavný súd nepreskúmaval námietku sťažovateľky spočívajúcou v jej tvrdení, že v jej prípade nemalo dôjsť k zaisteniu jej mobilného telefónu na základe vydania veci podľa § 89 Trestného poriadku, ale k vydaniu počítačových údajov podľa § 90 Trestného poriadku. Podľa názoru ústavného súdu sa táto otázka stala relevantnou práve až okamihom vydania rozhodnutia vyšetrovateľa Policajného zboru, ktorým uložil súdnemu znalcovi vyhotoviť rozmnoženinu počítačových údajov nachádzajúcich sa vo vydanom mobilnom telefóne sťažovateľky. Do tohto momentu totiž nebola konkretizovaná otázka, na aký účel bola vec vydaná. Rovnako od tejto chvíle sťažovateľka bola oboznámená s tým, že dôjde k zásahu do jej súkromnej sféry orgánmi činnými v trestnom konaní, ako aj súdnym znalcom.

66. Podľa názoru ústavného súdu však aj otázka zákonnosti zabezpečenia predmetu znaleckého skúmania mala byť zo strany sťažovateľky predostretá v riadnom opravnom prostriedku proti rozhodnutiu o pribratí súdneho znalca, pokiaľ mala o nej pochybnosť. Ústavnému súdu nie sú známe žiadne okolnosti danej veci, ktoré by vylučovali právomoc špeciálnej prokuratúry v rámci konania o sťažnosti proti uzneseniu o pribratí súdneho znalca do konania preskúmať aj prípadné namietané procesné pochybenia pri získavaní veci potrebnej k znaleckému dokazovaniu.

67. Aj v tomto prípade mala sťažovateľka možnosť požiadať o ochranu svojich základných práv na súkromie, vlastniť majetok a na inú právnu ochranu k tomu povolaný

orgán verejnej moci, ktorého právomoc predchádza oprávneniam ústavného súdu. Preto aj v tejto časti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

68. Pretože ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 ústavy), ku ktorému v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu